

Nr 264.

Av herr Lithander, angående tillämpande i fråga om lotsverkets fartyg av lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg.

Det torde vara allmänt bekant, att lotsverkets nuvarande små och ålderstigna tjänstefartyg ej tillkommit med tanke på sådana arbetsuppgifter, som numera är för år i allt större utsträckning åläggas dem. Särskilt bristfälliga lära tjänstefartygen »Umeå» och »Kalmar» vara, vilket framgår av de tjänsterapporter, som på sista tiden av lotslöjtnanten i övre norra och lotskaptenen i östra distrikten ingivits till lotsstyrelsen och som refererats och kommenterats i olika pressorgan.

Beträffande »Umeå» skriver sålunda lotslöjtnanten, att däckets ligger ungefär 5 dm. över vattenytan, att de öppningsbara fönsterventilerna till och med under »lättgång» ligga delvis under och, när man har ett par lysbojar med tillhörande ankaren och kättingar ombord, helt under vattenytan, att med två lysbojar ombord det klena fartyget fjädrar sig så, att dess mast tränger ner fulla tio mm. genom däckets, att det varje gång en lysboj skall lyftas vid fartygets ena sida är nödvändigt att för att förebygga kantring först lämpa över barlast till den andra sidan, att de ombordvarandes liv alltsomoftast formligen hänger på bomgajen, i det att, om den hårt belastade gajen, när en lysboj hänger i vinschkättingen, skulle brista, bojen skulle svänga ut från sidan och på ett ögonblick kunna bringa fartyget att kantra, därvid de ombordvarandes öde tvivelsutan vore beseglat, att en lysboj håller närmare halva fartygets längd samt att fartyget med en lysboj utombords å vardera sidan i horisontellt läge med bojkroppens underkant ett par decimeter över vattenytan är långt ifrån sjövärdigt, särskilt emedan detsamma, om temperaturen är under noll och någon rullning uppstår, innan det kommer till hamn med bojarna, har fått dessa förvandlade till ett par isblock. En av bemälde lotslöjtnants rapporter, daterad den 24 december 1924, slutar med orden, »Att det hela är ett hazardspel med människoliv och dyrbar materiel som insats bör vara uppenbart». Enligt vad jag slutligen genom förfrågningar inhämtat är fartyget till den grad i saknad av isbrytningsförmåga, att, även om inloppet till Holmsund vid fartygets avgång därifrån en morgon är alldeles isfritt, den under tiden till återkomsten på eftermiddagen samma dag därstädes eventuellt bildade isen kan vara tillräcklig att bereda de allra största svårigheter att åter uppnå hamnen. Beaktas bör också, att vederbörande lotskapten redan

den 26 september 1921 i en tjänsteskrivelse till lotsstyrelsen förklarat »Umeå» icke längre kunna utföra bojintagningen inom övre norra distriktet.

I fråga om tjänstefartyget »Kalmar» har lotskaptenen i östra distriktet upprepade gånger skriftligen fäst lotsstyrelsens uppmärksamhet på att fartyget ej motsvarar berättigade krav på ändamålsenlighet. På grund av de tjänsterapporter, som jag tagit del av och vilka skola ställas till utskottets förfogande jämte ett antal uttalanden i pressen, har det synt mig, att denna fråga bör upptagas till prövning inom riksdagen och genom dess medverkan böra avhjälpas de av distriktsbefälet påtalade missförhållandena, innan desamma resulterat i en katastrof, som det givetvis måste vara statens skyldighet att söka förebygga.

Ett i övrigt erkännansvärt sparsamhetssträvande är säkerligen förklaringen till att ovannämnda tvenne lotsbåtar ej tidigare ersatts med för uppgiften lämpligare, men det synes mig icke kunna försvaras av statsmakterna att nu längre uppskjuta ett ingripande. Då givetvis på sjövärdigheten hos lotsverkets fartyg ej bör ställas lägre krav än beträffande fartyg i enskild ägo samt den å statens ifrågavarande fartyg sysselsatta personalen ej bör åtnjuta mindre säkerhet till liv och lem än den privatanställda med jämförligt arbete, synas starka skäl tala för att även lotsverkets fartyg skola stå under fartygsinspektionens tillsyn.

Lagen om tillsyn å fartyg den 16 oktober 1914 äger emellertid icke tillämpning å statens fartyg, för så vitt icke Konungen därom särskilt förordnar. Uti § 1 av nämnda lag förutsättes dock, att behov av sådant förordnande kan uppstå. Beträffande lotsverkets fartyg synes ett dylikt behov nu föreligga.

Jag yrkar därför,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, om Kungl. Maj:t med stöd av § 1 uti lagen om tillsyn å fartyg ville förordna, att lagen skall äga tillämpning beträffande lotsverkets fartyg.

Stockholm den 26 januari 1925.

Edvard Lithander.